

**Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. b)**

**Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE**

**Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)**

Testul 4

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Punctajul total este de 100 de puncte. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.
- În cazul itemilor obiectivi, alegerea de către elev a două variante de răspuns duce la anularea rezolvării exercițiului respectiv.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A megszólalás hangneme, mondatok érzelemkifejező szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. A csodálkozás, a bámulat patetikus hangján szólal meg a beszélő; külső szemlélőként gyönyörködik a kedves szépségében; felkiáltó mondatok, azok halmozása I. 2. vsz. és a kérdő mondat jelzik elragadtatottságát stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. Vershelyzet, versbeszéd jellegzetességei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Vershelyzet konkrét, a vallomás helyzete, a lírai én szerelmi vallomása hangzik el, az elragadtatása, elbűvöli a kedves alakja. A versbeszéd, személyes, közvetlen megnyilatkozás, én-beszéd, egyes szám első személyű beszédmód, szubjektivitás jelenik meg. stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. A kedves alakjának, tulajdonságainak megjelenítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. A kedves tükör előtti pillanatát, haja és dereka metaforikus kibontásának, vetkőzésének finom mozgását, érzékiségét jeleníti meg; fentről lefele irányul a szerelmes, vágyakozó férfi tekintete: haj, kar, ajak, termet, idegek, izmok, derék – testrészeinek megfigyelésével írja le a kedves alakját; annak büszkeségét, karcsúságát, eleganciáját, érzéki hatást keltő, szenvedélyes élettéliségét; mitológiai motívumok, pl. „elixír”, „antik kancsó” és transzcendens, bibliai képek, pl. szent, dicsfény, cédrus emeli fel, magasztalja, érzékelteti különleges szépségét, alliterációk sorával teszi zeneivé dicséretét stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. A „kancsó” jelentései a versben

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. A kancsó a nőiség, a befogadás, a termékenység szimbóluma; a kedves „karcsú két karját” az 1. vsz.-ban az „antik kancsó két füléhez” hasonlítja, ezzel fejezi ki kecsességét, tökéletességét; „kancsók kincse” – a kedves metaforájaként kiemeli a többi közül, felmagasztalja;

„Kincsek kancsója!” – minden érték foglalata; „Csókedény!” – metonimikusan az ajkára utal; „eleven kancsó” - az örök élet csodaszerét magában hordozó stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

e. Stílusalakzatok és versszervező elv

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Ismétlések variációi figyelhetők meg a versben: a poeta doctus tudatos, újklasszicista alkotásmódja érhető tetten: az 1. és a 4. vsz.-ban „ha büszkén a tükör előtt” sorisméltése keretbe foglalja a látványt, amely a tükör és a szemlélő én nézőpontjából megtöbbszöröződik; az inverzió: „kancsók kincse” – „Kincsek kancsója!” más-más jelentést biztosít a kifejezésnek; szecessziós felsorolások, ellentét l. 3. vsz. mind a fokozás eszközei a kedves szépségének dicséretét, felmagasztalását fejezik ki stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont

Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

1. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Helyes válasz a I, b I, c H, d I, e H.

5 pont

2. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése: pl. pop-promó, reklámeszköz, felvétel, kisfilm, pre-MTV, BBC, Bohemian Rhapsody, Queen, The Top of the Pops, audióvizuális megoldásai. Minden helyesen kiírt kulcsszó 1 pontot ér.

5 pont

3. Nyelvi elemek értelmezése a következő információk alapján: A videóklip egyik korai, a '70-es években népszerű brit elnevezése, a „pop-promó” [*pop-promo*], amely a videóklipet nyíltan reklámeszközként határozta meg, aligha jöhetett volna létre a tévés fellépéseket helyettesítő, illetve a kifejezetten a televíziós terjesztés szándékával készült promóciós klipek – röviden: a televízió médiuma – nélkül.

5 pont

4. Témához való igazodás

5 pont

A véleménykifejtés követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott irodalmi alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi*: barokk eposz: rendkívüli, példamutató hős, közösség érdeke, küzdés; eposzi kellékek, csodás elemek, keresztény és görög mitológiai elemek; *Zrínyi Miklós*, a hős bemutatása, példamutatás, személyesség; téma: Szigetvár 1566-os ostroma; célratörő, szigorú kompozíció, mellékepeződök a kompozícióban: a szerelmi szálak példázatértéke, alapkonceptió, paradox tétel, bizonyítási – keresztény szemlélet, szerkezetbeli, jellemzésbeli – eljárások; történelmi hitelesség, valószínűség elve – fikció, váratlan fordulatok;

Katona: tragédia: középpontjában egy konfliktus áll, egy tragikus hős, aki tragikus vétséget követ el, küzd, bukni kell, részvétet, katarzist vált ki, a dráma világában az értékvesztés felerősödik; drámai szituáció; *konfliktusos dráma*: Gertrudis konfliktust létrehozó negatív fél, Bánk

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Testul 4

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Barem de evaluare și notare

a pozitiv, aki a helyzet megszüntetéseért küzd; tetőpont: Gertrudis meggyilkolása; Bánk tragikumja összetett; bármelyik lehetőséget választja, sorsa értékvesztés I. Melinda halála, önmaga értékeivel, elveivel szembekerülése; *nemzeti, történelmi dráma*: az ország, a nemzetek tragikumja I. Petur és Tiborc panasza; Bánk az egész nemzetet, a nemesek és a parasztok érdekét is képviseli; *középpontos dráma*: Bánk az értékhierarchia csúcsán; Endre, a hatalmi hierarchia csúcsán álló személy: nincs jelen, de minden terv és cselekedet feltételezi a hozzá való viszonyulást; éjszaka motívum; drámai nyelv többszólamúsága;

Arany: romantikus történelmi ballada: epikus elemek: elbeszélői szólam, Drégely várának 1552-es ostroma, magyar – török harc, jelen számára példa; visszatekintő nézőpont, idősíkok: jelen, múlt, párhuzamos szerkesztésmód, többszólamúság, drámai elemek: párbeszéd hiánya, kihagyás, sűrítettség, fokozás, ellentétezés, konfliktushelyzet, tragikum; lírai elemek: három térbeli pont jelképe, költői eszközök, szenvedély, túlzás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a szereplők közti viszonyok megjelenítése

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi*: kettős magyarsággép: az összmagyarság erkölcsi romlása, széthúzása, Istentől való elfordulása, a szigetvári védők keresztény hite, hazaszeretete, elkötelezettsége, egysége; török – magyar sereg közti hasonlóság, különbség, ellentétezés; I. seregszemlék: török nagyság, barokk monumentalitás, erkölcsi züllés, egyéni érdekek, elbizakodottság, részegség – magyar sereg erkölcsi fölénye, összefogása, hősiessége; a főhősök: Szulimán, a bátor, erőt, nagyságot képviselő török hős személyisége hanyatlak, hite, önbizalma meggyengül, bizalmatlan vitézeivel szemben is, büntetése: halál; Zrínyié kiteljesedik, hite erős Istenében, vitézeiben, autonóm lény – jutalma: erkölcsi győzelem, megdicsőülés; Deli Vid és Demirhám párbaja; a két szerelmi szál;

Katona: szereplők három csoportja; jellemek állandósága, indulatok egyértelműsége; egy-egy uralkodó tulajdonság, kivétel Bánk és Gertrudis, akik összetett jellemek; történelmi alakok; majdnem minden szereplő konfliktusba kerül egymással, kivéve: Tiborc; főkonfliktus: Gertrudis és Bánk bán között – ok: közéleti és magánéleti, ország és család, tragikus vétségek; Bánk bán – II. Endre: hatalmi hierarchia – értékhierarchia, tett és következmény; Bánk bán és Melinda – ok: szeretet, hűtlenség, félreértés; Bánk bán és Petur – ok: Gertrudis, a női uralkodó, egyéni és nemesi érdekek, a hatalom visszaélései; Ottó és Biberach – ok: érdekviszony; ellentétes értékrendek, nyelvhasználatbeli különbségek; Bánk és Tiborc közti viszony;

Arany: romantikus térbeli kiemelés, erkölcsi fölényhelyzet, példaérték: a ballada hősei – cím szerint is – a várkapitány apródjai; a hűség példái, nem alkuszak meg; ellentétezés: apródok – török követ magatartása; beszéd – hiány, katartikus hatás; Szondi György, az apródok énekében megidézett, a török követ által is elismert hős jellemzői; beszédszólamok váltakozása, párhuzama; az írásjelek – három pont, idézőjel – szerepe; romantikus túlzás, felnagyítás eszközei stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. értékrendek

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi*: török–magyar közti vallási, értékrendbeli, erkölcsi különbség; pogány – keresztény; a barokk eposzban a török sorsa is Istentől, az ő akaratának értéséről vagy félreértéséről függ; kölcsönösen elismerik egymás bátorságát: I. a török szultán véleménye a magyarokról: ha volna egyezség köztük, volna erejük; Zrínyi sem becsüli le ellenfelét, felkészül fogadására, az elbeszélő is Szulimánt hatalmasnak mutatja; a kisebb csatákban I. Arslán, Mehmet elbizakodott, hiányzik belőlük az óvatosság, lebecsülik ellenfelüket, a szerencsében, seregük nagyságában, a fegyvereik erejében bíznak, s veszíteniük kell; nem lehet bízni a szavukban, hazugok; egyéni érdekek, hírnév, dicsőség mozgatja őket; indulataik által meghatározottak; a magyarság legfőbb erénye: hisznek Istenben, keresztények, bíznak Isten segítségében, legfőbb erkölcsi erejük: önfeláldozóak, vállalják a küzdelemet hazájukért, családjukért;

közösségi célok irányítják tetteiket, okosság, a szerencsével szembeni sztoikus magatartás jellemzi őket;

Katona: több nemzet értékrendje jelenik meg: merániai/német – magyar értékkonfliktus: hatalmi visszaélés I. a királyi palotában megkülönböztetés, magyarok háttérbe szorítása, az érvényesül, aki behódol Gertrudisnak; a nemesség méltatlanul megfosztatott előjogaitól, az idegenek élvezik azokat I. Petur panasza, éhezés, nyomor, jogfosztottság I. Tiborc panasza, háborús állapotok; bojóthi/spanyol – magyar azonos értékrend: szabadságszeretet I. Mikhál, Melinda beszéde; a magyar nemzet fogalma, értékrendje is változó: Petur a nemesi nemzet érdekét nézi, Bánk felvilágosult, Katona reformkori nézeteit képviseli: nem csak a nemesek, hanem a parasztok jogaiért is küzd; a magyar nemesek egy része behódol a hatalomnak, másik része lázad, összeesküvést szervez; általános emberi értékek ütközése: tisztességtelen – tisztességes; hűtlenség – hűség; törvénytelen – törvényesség; egyéni és közösségi érdekek viszonya, tragikus értékpusztulás;

Arany: török–magyar értékkonfliktus: a török követ a hatalmi hierarchia tagjaként mozog, a neki osztott szerepben létezik, magatartását, cselekedeteit a tekintélytől, Alitól várható jutalom, illetve a büntetéstől való félelme határozza meg; ezzel szemben az apródok magatartása a szeretetből fakadó hűség; értéktudatuk meghatározója a tekintélyt képviselő személy értékeivel való belső azonosulás, elszánt ragaszkodás, ami egyszerre jelenti önazonosságukat és egy közösséghez való tartozásuk tudatát, felfogásukban az én – te – mi viszony alapja a hűség az önzetlen pártfogóhoz, a nevelőhöz, a példához, Szondi Györgyhöz; tágabban a pogány érzékiséggel ellentétes egyszerű kereszténységhez és a magyar vitézi életformához, legáltalánosabban önazonossághoz és szabadsághoz; *stb.*),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. a műbeli beszédek szerepe

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi:* A Szigeti veszedelem hosszabb beszédei tulajdonképpen a retorika szabályaival gondosan megszerkesztett szónoklatok: először Isten mond egy gondosan felépített érvelő beszédet Mihály arkangyalnak I. I. ének; az egységek logikusan és harmonikus rendben kapcsolódnak egymáshoz: Isten kihozta népét régi, 'szűk' helyéről, „Scitiából”, és új hazát szerzett neki; itt megáldotta őket: bőséggel I. Pannonia „tejjel-mézzel folyó szép” ország, ellenségei fölött győzelmekkel, keresztény hittel, szent királyokkal és békével, a magyarok azonban elhagyták hitüket, bűnösökké váltak, s ezért bűnhődniük kell; Zrínyi Miklós, miután felkészült az ostromra, összehívja a várvédőket, és beszédet intéz hozzájuk, ezt követően látjuk a magyarok seregszempléjét, az esküt I. V. ének; úgy építi föl szónoklatát, hogy azzal meggyőzze a hallgatóságát: a pillanatnyi helyzet felvázolása, az ellenséges törökök jellemzése, bibliai példák arra, hogy a nem hívőket az Isten megbünteti, a jelenbeli tanulság: ha Istent követjük, akkor ő megsegít bennünket, jelenkori, a katonák előtt is ismeretes példák arra, hogy a törököket Isten segítségével le lehet győzni: 15–22. versszak, erkölcsi tanulság, felszólítás és fogadkozás: a harc értelme, célja, jelenkori, a katonák előtt is ismeretes példák arra, hogy a törököknek nem szabad hinni, hogy az árulók megkapták méltó büntetésüket, az ellenséges törökök ismételt jellemzése: fogadalomtétel, eskütétel, melyben a barokk hős hierarchiája is megmutatkozik: Isten és a kereszténység védelme, az uralkodó és a haza védelme, a saját család, saját birtok, a saját élet és tisztesség védelme;

Katona: a drámai művek sajátossága: párbeszéd és monológ által bontakozik ki a cselekmény; Bánk monológja I. szakasz végén: tisztánlátásra képes állapotot, önfegyelmet diktál magának; elhatározza, hogy mint ember, Isten teremtményéhez méltón fog eljárni, és becsületét minden körülmények között megőrzi; Peturt ellenérvekkel győzi meg: nemcsak a merániaiak jutnak hivatalokhoz, Petur sógorát idézi, ha a királynét megöli, a királyt sérti, márpedig Petur mindenek fölött lojális a királyhoz, a nemesi előjogok megtartásának törvényes útját képviseli, várakozásra bírja Peturékát; Bánk bán, Melinda, Mikhál vádbeszéde, Tiborc panasza Gertrudis ellen: rablónak nevezik; a magyarság elleni merényletek itt az egyéni és történelmi rétegeken túl a lét elleni merényletekként vannak megjelenítve, a törvény áruba bocsátása neveztetik meg, mint

uralomgyakorlási forma, a nyomorultak még mélyebbre taszítása, mint társadalmi-hatalmi procedúra;

Arany: Szondi apródjai az ostromot és a várkapitány dicsőségét, a múltat megidéző históriás éneküket a török szolga ismétlődő, különféle befolyásolási szándékkal indított közbevágásai tagolják hatásos jelenetekre: Márton pap követsége – Szondi válasza – Ali ostromparancsa – Szondi készülődése az ostromra – gondoskodása apródjairól – ostrom alatti hősiessége és vitézsége – dicső halála; értékeik Szondi értékei, magatartásuk Szondi példájában gyökerezik; a követ különféle meggyőzési kísérleteinek – a jólét csábítása, a rideg környezetre való figyelmeztetés, mérges türelmetlenség, Szondi akaratára való hivatkozás, dühös fenyegetés, változatos és kitartó taktikájának jelentős szerepe van a feszültség felkeltésében és fenntartásában; mivel ebben a részben csak a török szolga megszólalásai kerülnek idézőjelbe, az apródok szólama formailag azonossá válik az 1-2 vsz. elbeszélői szólamával, aki azonosul az apródok helyzetével; az apródok és a követ felváltva beszélnek, nem jön közöttük létre tényleges párbeszéd stb),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont*.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.